

de **GERECHTSDEURWAARDER**

NIEUWS EN ACHTERGRONDEN, BESCHOUWINGEN EN OPVATTINGEN VAN EN OVER DE BEROEPSGROEP EN HAAR WERKVELD

De prejudiciële vraag is een elegant instrument

Haken en ogen aan
het bewijsbeslag

Deurwaarder:
nuchtere
professional

Verwijsindex is een
(VISH) succes

de GERECHTSDEURWAARDER

De *Gerechtsdeurwaarder* is een uitgave van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). In de *Gerechtsdeurwaarder* leest u nieuws en achtergronden, beschouwingen en opvattingen van en over de beroepsgroep en haar werkveld. Het blad wordt verspreid onder alle leden van de KBvG en externe relaties.

VERSCIJNINGSFREQUENTIE

6 x per jaar

CONTACTINFORMATIE KBVG

Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG)
Prinses Margrietplantsoen 49
2595 BR Den Haag
E-mail: kbvg@kbvg.nl
website: www.kbvg.nl

REDACTIE

Nienke van Bockhooven (hoofdredacteur)
prof. mr. Ton Jongbloed
mr. Bart van Ratingen
mr. Karen Weisfelt (hoofdredacteur)

REDACTIESECRETARIAAT

Bureau KBvG

FOTOGRAFIE

Hollandse Hoogte
Shutterstock.com

VORMGEVING

SD Communicatie, Rotterdam

UITGEVER

Sdu Uitgevers
mr. Lies Kromhout
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
telefoon: 070 378 97 34

ISSN: 1876-7524

ABONNEMENTEN

KBvG-leden ontvangen de *Gerechtsdeurwaarder* gratis. Hun wordt verzocht adresmutaties alleen door te geven aan het Bureau van de KBvG, dat per nummer een actueel adresbestand levert aan de uitgever. Overige abonnees wordt verzocht adresmutaties door te geven aan de abonentenadministratie door middel van het opsturen van de envelop met de gewijzigde gegevens aan Sdu Klantenservice, postbus 20014, 2500 EA Den Haag. De prijs van een abonnement is € 83,70 per jaar excl. btw en incl. verzend- en administratiekosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Sdu Klantenservice Postbus 20014, 2500 EA Den Haag
tel.: 070-3789880, fax: 070-3789783
Een abonnement kan op ieder gewenst tijdstip ingaan en geldt tot wederopzegging, tenzij anders overeengekomen. Partijen kunnen ieder schriftelijk opzeggen tegen het einde van de abonnementsperiode, met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden.

ADVERTENTIEACQUISITIE

Voor advertenties bel: 070 378 05 62 of stuur een e-mail naar advertentie.juridisch@sdu.nl

© KBvG, Den Haag, 2013

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KBvG. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

22 | Leren reflecteren

Gerechtsdeurwaarders zijn nuchtere professionals met een sterke focus op de dagelijkse praktijk. Toch, zeggen rechts-sociologen Wibo van Rossum en Jet Tigchelaar, neemt een echte professional soms even afstand van die praktijk en stelt hij zijn eigen handelen ter discussie. “Eigenlijk weten we niet zo heel veel zeker.”

En verder

- 4 | Interview met Han Jongeneel, rechter en eindredacteur Beslagsyllabus
- 8 | Interview met Marco Florijn, wethouder Rotterdam over VISH
- 12 | Interview met Tim Bodewes, advocaat over Bewijsbeslag
- 15 | Uit de praktijk: Bewijsbeslag euforie en de deksel op de neus
- 16 | Column: *Een wit voetje?*
- 17 | KBvG nieuws

- 22 | Interview met rechtssociologen Van Rossum en Tigchelaar
- 24 | Vakinhoudelijk: mw. mr. C. Kuyenhoven, advocaat, over de informatieplicht van de schuldenaar
- 27 | Cartoon

4 | Een lacune gevuld

Han Jongeneel, rechter bij de rechtbank Amsterdam en tevens eindredacteur van de Beslagsyllabus, vroeg de Hoge Raad recentelijk om een prejudiciële beslissing inzake het bewijsbeslag bij niet IE-zaken (HR 13 september 2013). Het hoogste rechtscollege gaf ‘ruimhartig’ antwoord op de voorgelegde vragen en vult daarmee een lacune in de wetgeving. “Met deze uitspraak kan de praktijk prima uit de voeten.”

8 | In het belang van de schuldenaar

In Rotterdam is vorig jaar een pilot gestart waarbij gerechtsdeurwaarders, voorafgaand aan het uitbrengen van een dagvaarding, inzage kregen in een eventuele registratie van schuldenaren bij de Kredietbank Rotterdam. Inmiddels liggen er plannen om deze aanpak landelijk uit te rollen. Verantwoordelijk wethouder Marco Florijn is zeer te spreken over de resultaten én over de maatschappelijke betrokkenheid van de gerechtsdeurwaarders.

Een lacune gevuld

Han Jongeneel, rechter bij de rechtbank te Amsterdam en tevens eindredacteur van de Beslagsyllabus, vroeg de Hoge Raad recentelijk om een prejudiciële beslissing inzake het bewijsbeslag in niet IE-zaken (HR 13 september 2013). Het hoogste rechtscollege gaf ‘ruimhartig’ antwoord op de voorgelegde vragen en vult daarmee een lacune in de wetgeving. “Met deze uitspraak kan de praktijk prima uit de voeten.”

Wat bewoog u om in dit dossier om een prejudiciële beslissing te vragen?

“De meest principiële beweegreden was de ingrijpendheid van het middel. In dit dossier werd het bewijs gevormd door enkele duizenden e-mails waarop ook nog eens in twee woonhuizen beslag moest worden gelegd. De beslagene ervaart dit beslag als een huiszoeking en het is daardoor zeer ingrijpend. Zou het om een strafrechtelijk feit zijn gegaan, dan had in zo’n geval de rechter-commissaris aanwezig moeten zijn. In dit geval sturen we de deurwaarder alleen op pad, al dan niet onder politiebegeleiding. Als dan een specifieke wettelijke basis voor een dergelijk beslag ontbreekt – en dat is het geval – dan kun je je afvragen: is dit de kant die we op willen? Zou een dergelijke ‘civiele huiszoeking’ niet met dezelfde waarborgen omkleed moeten zijn als een strafrechtelijke? Overigens had ik al een aantal keren tevoren met bewijsbeslag

te maken gehad, onder meer in een casus die handelde over de zorgvuldigheid van een bank jegens één van zijn cliënten. Ook toen al heb ik ervaren dat er aan het leggen van bewijsbeslag veel haken en ogen zitten. Kortom, dit was een uitgelezen aanleiding om gebruik te maken van de mogelijkheid om de Hoge Raad op voorhand duidelijkheid te laten scheppen.”

Bent u tevreden met de antwoorden van de Hoge Raad?

“Ik ben heel blij dat Hoge Raad ruimhartig antwoord gegeven heeft op de voorgelegde vragen. Hij geeft hiermee sturing aan de praktijk door een aantal suggesties te doen met betrekking tot maatregelen die de voorzieningenrechter kan nemen. Het is mooi te zien dat die suggesties het juiste evenwicht bewaren tussen enerzijds de waarheidsvinding en anderzijds de belangen van degene bij wie het beslag gelegd wordt. De Raad heeft in dit geval echt zijn nek durven uitsteken door behoorlijk ver

te gaan in het geven van aanwijzingen aan de praktijk, terwijl anderzijds de voorzieningenrechter zozeer de vrije hand krijgt dat de praktijk daar prima mee uit de voeten kan. De feitenrechter krijgt een grote mate van vrijheid in de keuze van maatregelen die misbruik kunnen voorkomen en de schadelijke gevolgen kunnen beperken.”

“Beslagsyllabus grondig herzien”

In de rechtspraak is wisselend geoordeeld over de mogelijkheid voor het leggen van bewijsbeslag in niet IE-zaken op grond van artikel 730 jo 843a Rv. Heeft de Hoge Raad aan deze rechtsonzekerheid nu een einde gemaakt?

“Jazeker. En ook aan de onzekerheid met betrekking tot een aantal specifieke kwesties zoals het stellen en omschrijven

Hafkamp

opleidingen

29 mei tot en met 1 juni 2014
PE Studiereis Madrid

Locatie: NH Eurobuilding Hotel
Docenten: mevrouw mr. C. van den Berg-Smit, de heer mr. R.J.Q. Klomp, de heer prof. mr. A.W. Jongbloed en de heer J. Nijenhuis er worden voor deze studiereis 15 PE-punten aangevraagd
KBvG:
Investing: € 1.725,- per persoon, incl. cursusmateriaal, registratie PE-punten, vervoer van en naar het hotel/vliegveld en welkomstborrel. Exclusief 21% BTW. Reis- en verblijfkosten komen voor eigen rekening.

Schrijft u in vóór 1 februari 2014 dan bedraagt de investering voor deze studiereis € 1.675,- excl. 21% BTW.

September 2014 Basisopleiding Recht en Praktijk

Locatie: Vergadercentrum Vredenburg Utrecht
Duur opleiding: 18 maanden
Lesdag: zaterdag
Investing: € 3.795,- per persoon, exclusief BTW. Inclusief locatie, lesmateriaal en Kluwer collegebundel.

Boekt u deze opleiding vóór 1 april 2014 dan bedraagt de investering € 3.695,- per persoon.

Check www.hafkampopleidingen.nl voor ons complete opleidingsaanbod.

Kantooradres: Noorderpoort 19, 5916 PJ Venlo
 T (+31)77-320 17 50 • E info@hafkampopleidingen.nl
 I www.hafkampopleidingen.nl

Roessen & Roessen

bedrijfsdiensten bv

Totaalpakket ontruiming, woningschoonmaak en opslag inboedels

- Geen annuleringskosten.
- Overname van aansprakelijkheidsrisico van opslag en vernietiging van inboedels.
- Digitaal aan- en afmelden van ontruiming met behulp van een volledig geautomatiseerd planningsprogramma.
- Grote speler in de branche, met 4.400 ontruiming per jaar, waarvan 62,5 % met woningreiniging en 38% met opslag inboedel.
- Landelijke dekking, ideaal voor kantoren met meerdere vestigingen.
- Vast, met verklaring omtrent goed gedrag, eigen personeel. Snel en flexibel inzetbaar in ploegen met voorman.
- Bewaakte opslaglocatie met gesloten en verzegelbare containers voor de opslag van inboedels en in beslag genomen goederen.

Per 1 juni 2012 zijn wij ook MVO gecertificeerd!

Berkelse Poort 9 • 2651 JX Berkel en Rodenrijs
 T 079-3632060 • F 079-3632065 • E info@roessen.nl
www.roessen.nl

Wie is Han Jongeneel?

Han Jongeneel (geboren in 1959) studeerde rechten in Utrecht en werkte jarenlang aan de vakgroep privaatrecht van de juridische faculteit van de Vrije Universiteit in Amsterdam. In 1991 promoveerde hij op een proefschrift over algemene voorwaarden. Hij schreef over hetzelfde onderwerp een standaardwerk dat nog altijd te koop is. Ook was hij auteur van het boek 'Koop en consumentenkoop'. Sinds 1997 werkt hij bij de rechterlijke macht, thans als voorzieningenrechter. Hij maakte deel uit van de meervoudige kamer die het faillissement van de DSB Bank uitsprak.

van de gegronde vrees voor verduistering, het specifiek beschrijven van hetgeen waarvoor beslagverlof wordt gevraagd en de mogelijkheid van schadevergoeding. Over het geheel genomen ben ik, en dat geldt ook voor de andere redactieleden van de Beslagsyllabus, heel content met uitspraken van de Hoge Raad.”

“Beslissing Hoge Raad biedt houvast”

Gaat dit alles nog leiden tot aanpassing van de Beslagsyllabus?

“Daar mag u vanuit gaan. Ergens begin 2014 zal er een nieuwe editie verschijnen waarbij in ieder geval het lemma over het bewijsbeslag grondig herzien zal zijn. We maken ook een model dat de rechtbanken kunnen gebruiken en waarbij de verschillende opties die de Hoge Raad benoemt een plaats krijgen. We zijn nu bijvoorbeeld nog aan het nadenken over een goede regeling voor zekerheidstelling inzake eventuele schade die door een bewijsbeslag veroorzaakt wordt. In welke gevallen is dat opportuun en welke bedragen moet je dan als schadevergoeding begroten, waarvoor zekerheid gesteld moet worden.”

De Hoge Raad is duidelijk verder gegaan dan de conclusie van de A-G. Zijn er wat u betreft nog zaken blijven liggen waar u wellicht ook graag antwoord op had gehad?

“Deze uitspraak biedt zeker meer houvast dat de conclusie van de A-G. Wat de Hoge Raad nog had kunnen doen was in het algemeen iets zeggen over het voorlopig bewijsbeslag. Nu is eigenlijk alleen gesteld dat in dit specifieke geval een voorlopig beslagverlof was toegestaan. Dat kon ook niet anders, want zonder voorlopig verlof kun je in een beslagzaak geen prejudiciële vragen stellen. De Hoge Raad erkent dat, maar laat in het midden of een voorlopig beslagverlof in andere gevallen toelaatbaar is. Dus die vraag zal wellicht nog een keer in een ander verband aan de orde komen.”

Is deze uitspraak nog specifiek interessant voor de gerechtsdeurwaarders?

“De KBvG heeft in dit verband een heel uitvoerig en goed onderbouwd advies bij de Hoge Raad neergelegd. Een prima stuk.

Kunnen deurwaarders aansprakelijk zijn wegens het leggen van een bewijsbeslag?

Als de deurwaarder een beslag legt waarvoor verlof is gegeven kan het alleen gaan om de manier waarop hij de beslaglegging verricht. Daarbij zouden fouten gemaakt kunnen worden.

Als meerdere huurders een kantoor delen, dan is het natuurlijk wel zaak dat je enkel beslag legt op de gegevensdrager van degene die in het beslagrekest genoemd staat, om eens wat te noemen.”

“De prejudiciële vraag is een elegant instrument”

Tot slot: bent u van zins vaker gebruik te maken van de mogelijkheid om een prejudiciële beslissing te vragen?

“Het is een elegant instrument en het is in dit specifieke geval ook goed uitgepakt. Maar er was hier dan ook echt sprake van een lacune in de wet. Dat komt nu ook weer niet zo vaak voor, dus het zal geen routine worden. Maar als ik er aanleiding toe zie, zal ik er zeker weer gebruik van maken.”

In het belang van de schuldenaar

In Rotterdam is vorig jaar een pilot gestart waarbij gerechtsdeurwaarders, voorafgaand aan het uitbrengen van een dagvaarding, inzage kregen in een eventuele registratie van schuldenaren bij de Kredietbank Rotterdam door middel van de opzet van de Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH). Inmiddels liggen er plannen om deze aanpak landelijk uit te rollen. Verantwoordelijk wethouder Marco Florijn is zeer te spreken over de resultaten én over de maatschappelijke betrokkenheid van de deurwaarders.

Was er een concrete aanleiding om deze pilot te starten?

“D ie was er en die is er. Rotterdam kent echt een enorme schuldenproblematiek. Zo’n 27.000 mensen hebben hier problematische schulden en ongeveer tien procent daarvan zijn jongeren. Alleen al in 2012 hebben 6700 mensen zich aangemeld bij de KBR, en voor 2500 mensen is een traject gestart. En dan zijn er nog zo’n 5300 mensen in budgetbeheer bij de gemeente. Dat is dan het gedeelte van de problematiek dat zichtbaar is – er zijn natuurlijk nog

veel meer mensen met schulden die op de een of andere manier de eindjes aan elkaar knopen. Toen in 2012 ook nog eens de Wet normering buitengerechtelijke incassokosten van kracht werd, ben ik als portefeuillehouder sociale zaken in gesprek getreden met de gerechtsdeurwaarders en incasso-ondernemers hier in de stad. De gerechtsdeurwaarders hebben vervolgens dit protocol en de verwijsindex ontwikkeld om onnodige incassokosten te vermijden. Daardoor is het aantal interventies met incassokosten met een kleine 10% gezakt en besparen we aanzienlijke kosten in de schuldhulpverlening.”

Het systeem werkt op basis van het BSN-nummer. Waarom is dat?

“In praktijk blijkt dat het meest exact. Er ontstaan geen verwarring tussen mensen met dezelfde achternaam en je ondervangt problemen met mensen die tussentijds verhuizen naar een ander adres. Overigens mogen alleen de gerechtsdeurwaarders deze gegevens opvragen, niet de incasso-organisaties.”

U spreekt over een aanzienlijke kostenbesparing. Waaruit bestaat die?

“Laat ik eerst de grootste winst benoemen: het bespaart mensen met schulden

"Dankzij de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van M is mijn financieel dossier op orde"

M-VERZEKERINGEN

Dossier op orde

Iedereen kan een beroepsfout maken, hoe zorgvuldig u ook te werk gaat. Met de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van M-verzekeringen beschermt u zich tegen de financiële gevolgen van het maken van een beroepsfout. M geeft u zekerheid en zorgt ervoor dat uw financieel dossier op orde is; voor nu en in de toekomst.

M biedt als specialist verzekeringen voor advocaten, notarissen, accountants en andere business professionals. Door onze inkoopkracht kunnen wij zeer scherpe premies bieden voor een zeer complete dekking. Ook uw dossier op orde met M? Kijk voor ons complete aanbod op www.m-verzekeringen.nl of neem gerust contact met ons op.

M-VERZEKERINGEN.NL

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • m@mutsaerts.nl

Exclusieve verzekeringsproducten voor advocaten, notarissen, accountants en andere business professionals

M-VERZEKERINGEN is een product van Mutsaerts

veel ellende. Maar inderdaad, het feit dat er minder overleg hoeft plaats te vinden en het minnelijk traject een betere kans krijgt bespaart natuurlijk ook kosten. Een belangrijke spin-off is ook dat we als gemeente nog meer inzicht hebben gekregen in de aard en de omvang van de problematiek. Ik ben ervan overtuigd dat dit onderwerp de komende jaren nog hoger op de politieke agenda zal komen. Want de impact van schulden op het leven van mensen is enorm: je kunt eigenlijk nergens meer aan bouwen en je verzandt vrijwel automatisch in een situatie van ‘van kwaad tot erger’. De economische en maatschappelijke schade is dusdanig dat we wel meer móeten gaan doen.”

“Schuldenproblematiek hoog op politieke agenda”

Hoe is de samenwerking met de deurwaarders u bevallen?

“Ik ben onder de indruk hoe professioneel en maatschappelijk betrokken de beroepsgroep hiermee is omgegaan. Dat smaakt naar meer. Kijk, wij hebben als gemeente een aantal instrumenten om het probleem te lijf te gaan. Denk aan vroeginterventie, mensen begeleiden, maatschappelijk werk inzetten, banen zoeken enzovoorts. Gerechtsdeurwaarders voegen daar hun expertise aan toe, want uiteindelijk moet er natuurlijk wel op een verantwoorde manier aan de vorderingen worden voldaan. Die combinatie is krachtig en zo kan ook worden voorkomen dat mensen steeds verder afglijden. De deurwaarders denken ook echt inhoudelijk mee met de gemeente, bijvoorbeeld over een scholenprogramma voor jongeren.”

U bent medeauteur van het PvdA verkiezingsprogramma waarin een lans wordt gebroken voor gemeentelijke convenanten. Moeten we deze pilot in dit licht bezien?

“Zeker. Ik zou als gemeentelijk bestuurder ook graag afspraken maken met de opdrachtgevers van gerechtsdeurwaarders: de woningcorporaties, de telecomaandieners, de webondernemers. Hoe kun je nu samen ervoor zorgen dat er niet steeds nieuwe incassokosten worden gemaakt

terwijl iemand allang bij ons bekend is en er gefundeerd gewerkt wordt aan een oplossing van het schuldenprobleem? Het probleem is dat veel van dit soort partijen landelijk werkt en je dus als gemeentebestuurder een te korte polsstok hebt. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor het idee van een *Leen-me-niet-register* waarbij mensen zich vrijwillig registreren. Ik vind dat het zeer sympathiek idee, maar het werkt natuurlijk niet voor alleen Rotterdam.”

Zou er sowieso niet meer actie genomen moeten worden aan de voorkant van het traject, dus bij het aangaan van de transactie? Iets van een solvabiliteitscheck?

“Eens. Ondernemers mogen zich vaker beter ervan vergewissen of iemand wel of niet solvabel is. De mogelijkheden zijn beperkt, weet ik ook, maar nu gebeurt er vaak echt helemaal niets. Sterker: ik hoorde laats een verhaal van iemand met een BKR-registratie die geen mobiel abonnement kon afsluiten. Die kreeg in de winkel het advies tijdelijk op een ander adres te gaan wonen, want als naam en adres niet overeenstemmen komt een BKR-registratie niet naar boven. Prettig voor haar in dit geval – ze had die telefoon echt nodig – maar dit is natuurlijk vragen om problemen. Aan de andere kant: als een ondernemer echt te goeder trouw is en alles gedaan heeft wat in zijn macht ligt, dan moet hij ook op bescherming kunnen rekenen, vind ik. Het is een heel slechte zaak dat kleine ondernemers vorderingen vaak maar gewoon afschrijven omdat de drempel tot procederen te hoog is.”

“Mensen met schulden ellende besparen”

Kent u de geluiden dat de kwaliteit van gemeentelijke schuldhulpverlening in Rotterdam te wensen overlaat?

“Die geluiden ken ik. Maar er lopen hier twee dingen door elkaar. Ik denk dat het Wnsp-traject op zich goed georganiseerd is. Daar gaat ook voldoende geld naartoe. Tegelijkertijd zijn we met een cultuuromslag bezig waarbij we zaken veel meer in het minnelijke traject proberen op te lossen. Dat is een complexe operatie omdat je je vroegsignalering heel goed op

orde moet hebben, voldoende capaciteit voor maatschappelijk werk moet regelen enzovoorts. Dat kost tijd en daar kan het zeker nog beter.”

“Deurwaarders denken mee met gemeente”

U staat bekend als een voorstander van meer eigen verantwoordelijkheid bij de burger. Is dat niet eerder een VVD-standpunt?

“Nee dat is een misvatting. Sociaaldemocratie draait juist om verantwoordelijkheid, sterker: dat is de basis. We moeten in dit land volwassen, mondige burgers kweken. Daarom heb ik ook kort na mijn aantreden hier het beleid omgegooid om steeds meer mensen in het gemeentelijk budgetbeheer te nemen. Ik snap best dat veel professionals dat zien als dé oplossing, maar wezenlijk los je er niets mee op en je maakt de mensen ook nog eens passief en afhankelijk. Mensen hebben ook gewoon het recht te leren van hun problemen, in plaats van tot hun dood in het budgetbeheer te zitten. Dus wat mij betreft moet er echt een gerechtelijke uitspraak daartoe liggen, of moet het beheer tijdelijk zijn. Anders dan voorheen sturen we nu ook mensen terug die met een schoenendoos ongesorteerde rekeningen aan komen zetten. Eerst zelf uitzoeken: we willen als gemeente graag helpen, maar alleen mensen die gemotiveerd zijn om er ook echt uit te komen. Dat is niet asociaal, dat is gewoon duidelijk. Als je nergens grenzen stelt, loop je kans dat het hele systeem onderuit gaat.”

Mr. T.J.J. (Tim) Bodewes (geboren 1983) is in 2009 afgestudeerd aan de Rijksuniversiteit Groningen in de richting civiel en strafrecht. Zijn scriptie ging over het civielrechtelijk bewijsbeslag en is gepubliceerd onder de titel 'Bewijsbeslag: Grondslag en rechtsgevolgen van het conservatoir beslag tot afgifte van bescheiden.' Hij is sinds 1 juni 2010 werkzaam bij BoutOveres Advocaten.

Leemte blijft bestaan

Advocaat Tim Bodewes schreef in 2009 een afstudeerscriptie over het civielrechtelijk bewijsbeslag. Daarin concludeerde hij dat bewijsbeslag alleen kan worden gelegd in IE-zaken, omdat een wettelijke grondslag daarbuiten ontbreekt. De Hoge Raad oordeelde recentelijk anders in het kader van een prejudiciële beslissing. Bodewes vindt dat positief, maar is tegelijkertijd kritisch over de grote speelruimte die aan de voorzieningenrechter wordt gelaten. Herziening van de wet blijft zijn inziens dan ook gewenst.

In uw scriptie 'Bewijsbeslag: Grondslag en rechtsgevolgen van het conservatoir beslag tot afgifte van bescheiden' stelt u de vraag centraal of de artikelen 730 jo 843a Rv voldoende wettelijke grondslag bieden om een algemeen bewijsbeslag te kunnen leggen. U concludeert dat u die grondslag onvoldoende vindt om zo'n ingrijpende maatregel te kunnen rechtvaardigen. De Hoge Raad heeft nu expliciet anders geoordeeld. Wat vindt u daarvan?

“Ik heb de uitspraak uiteraard bestudeerd en het is zeker bijzonder dat de Hoge Raad zich zo uitgebreid over dit onderwerp uitsprekt. Overigens niet zonder zélf expliciet te stellen dat het de voorkeur zou hebben verdiend dat de wetgever dit had geregeld, omdat uit het recht van de ons omringende landen blijkt dat er over de vraag of een algemeen bewijsbeslag mag worden gelegd verschillend wordt gedacht. Wat mij betreft heeft De Hoge Raad enerzijds duidelijkheid geschapen, maar anderzijds ook nog wel veel opengelaten. Dat wil zeggen: overgelaten aan de beoordeling van de voorzieningenrechter. Ik vind de antwoorden overigens ook niet overal even duidelijk. De antwoorden van de Hoge Raad geven nog niet overal een antwoord op.”

Kunt u daarvan een voorbeeld noemen?

“Ik lees in de uitspraak dat het Hoge Raad terughoudendheid op zijn plaats vindt bij het leggen van bewijsbeslag. De lat ligt dan ook behoorlijk hoog. De verzoekende partij moet onder meer de noodzaak van maatregel aantonen en duidelijk maken dat bewijs anders verloren gaat, ofwel vrees voor verduistering stellen. Maar artikel 730 zegt: vrees voor verduistering hoeft niet te worden gesteld. Dus hier stelt de Hoge Raad een eis die haaks staat op de wet. Dat leest hij dan misschien uit artikel 843a Rv af, maar uit de wettelijke regeling zelf volgt dat principe dus juist niet. De Hoge Raad zegt ook dat het recht op het leggen van bewijsbeslag nog helemaal niets zegt over inzage in de door dat bewijsbeslag getroffen bescheiden. De verzoekende partij kan geen enkel recht ontlenen aan het verlov, anders dan het beslagleggen zelf. Kortom: na het veilig stellen van het bewijs krijg je nog de discussie voor de rechter of er ook inzage zou moeten worden verkregen in dat bewijs. Dat brengt mij op de vraag:

wat is dan de hoofdprocedure? Normaal gesproken moet je als je beslag legt binnen twee weken een procedure aanhangig maken. Anders kun je zo'n beslag immers oneindig lang rekken. Welke procedure moet dat nu zijn? Een die zich richt op inzage, zoals bij het IE-bewijsbeslag het geval is, of een die zich richt op de aanleiding voor het beslag? Dat zijn twee heel verschillende zaken, waarbij het probleem is dat zolang je geen inzage hebt gehad, het onduidelijk is of er überhaupt sprake is van een vordering. Het zal er mee te maken hebben dat deze vraag niet aan de Hoge Raad is voorgelegd, maar het was wenselijk geweest als de Hoge Raad zich daarover ook had uitgelaten.”

U zegt: de Hoge Raad legt de lat hoog. Wordt in deze zaak in alle opzichten aan die hoge eisen voldaan?

“Het ging hier om zakelijk geschil tussen twee partijen waarbij partij A zei te beschikken over 16.000 e-mails die zijn gelijk zouden aantonen. Hij was echter niet bereid deze e-mails aan partij B te verschaffen waarop die verlov heeft gevraagd aan de voorzieningenrechter tot het leggen van bewijsbeslag op die e-mails. De Hoge Raad stelt als eerste eis dat verzoekende partij de stukken moet aanduiden. Letterlijk: ‘de in beslag te nemen bescheiden dienen zo precies te worden omschreven als in de gegeven omstandigheden redelijkerwijs van de verzoeker kan worden verlangd, omdat de beslaglegging niet mag onttaarden in een *fishing expedition*’. Ik heb zelf wel twijfels bij een bewijsbeslag op 16.000 niet nader gespecificeerde e-mails. Dat zal niet in alle zaken opgaan. Als een advocaat echter op goed wijze in zijn verzoek onderbouwt waarom niet met minder kan worden volstaan, zal de voorzieningenrechter het verlov in bepaalde gevallen wel kunnen verlenen.”

U beschrijft in uw scriptie hoe het bewijsbeslag in de loop van de decennia steeds meer 'body' heeft gekregen. Is er iets tegen dat de Hoge Raad nu expliciet de knoop doorhakt en zegt: bewijsbeslag kan ook in andere zaken dan IE-kwesties worden gelegd?

“De Hoge Raad ‘leest’ de mogelijkheid van een algemeen bewijsbeslag in twee artikelen die er naar de letter niet voor gemaakt zijn. Hij baseert zich op het gegeven dat ‘in de literatuur en de rechtspraak overwe-

gend het idee heerst dat bewijsbeslag mogelijk is’. Ik ben niet gaan turven, dus of die meerderheid er echt is moeten we maar aannemen, maar zeker is dat er ook tegengesteld wordt gedacht. Vervolgens worden artikel 8 EVRM en een tweetal uitspraken van het EHRM over twee buitenlandse zaken aangehaald, waaruit is op te maken dat zelfs als de wettekst onduidelijkheden bevat of er zelfs geen wettekst is, beslag op bewijsmateriaal kan voldoen aan de eisen die het EVRM stelt. Ik vind de redenering van de Hoge Raad wat dat betreft wat kort door de bocht; een iets fundamentele uitspraak over de Nederlandse wettelijke regeling van 730 Rv zelf was wel welkom geweest, aangezien daar de schoen wringt. Dus prima dat de Hoge Raad de knoop doorhakt, maar ik blijf van mening dat de wetgever nu aan zet is en de basisvoorwaarden voor een algemeen bewijsbeslag moet formuleren. Ofwel: als je al rondliep met het idee dat het mogelijk moet zijn, dan heb je met deze uitspraak van de Hoge Raad wat gewonnen. Als je van mening bent dat de wetgever van zijn stoel af moet komen, ja, dan weet ik niet of je deze uitspraak al als winst moet zien.”

Tot slot: wat staat de gerechtsdeurwaarders te wachten?

“Als de advocaat zich netjes houdt aan de voorwaarden die de Hoge Raad stelt dan hoeft een bewijsbeslag in beginsel niet problematisch te zijn. Ik heb niet echt goed zicht op de praktische kanten van het beslag nadat verlov is verleend. De Hoge Raad zegt bijvoorbeeld dat als er bestanden in de cloud zitten, voor de beslagene een verplichting kan bestaan om die bestanden toegankelijk te maken. Hoe dat praktisch gezien uitwerkt zal moeten worden gezien. Hetzelfde geldt voor het inhuren een IT-specialist. Je zou kunnen zeggen: laat dat aan de gerechtsdeurwaarder over, maar volgens de Hoge Raad is het aan de voorzieningenrechter om daarvoor te zorgen als het geval daarom vraagt. Prima, maar wat als er iets fout gaat? Is dan de deurwaarder aansprakelijk? Ik denk dat de discussie nog niet afgerond is. Er zullen zich meer vragen voordoen, ook in procedures, zolang er niet een fatsoenlijke wettelijke regeling ligt.”

Bewijsbeslag: euforie en de deksel op de neus

Uit de praktijk geeft een blik in de keuken van de gerechtsdeurwaarder. Deze keer aandacht voor de ervaringen van een gerechtsdeurwaarder in de dagelijkse praktijk van het bewijsbeslag en de bijbehorende bewaarneming.

Door W.W.M. van de Donk, gerechtsdeurwaarder in Eindhoven

Hoe goed de opleiding tot kandidaat-gerechtsdeurwaarder ook is, de mores en merites van beslaglegging, meer in het bijzonder het bewijsbeslag en de bijbehorende bewaarneming, is toch iets dat met schade en schande in de praktijk geleerd moet worden. Nu ben ik redelijk ervaren in bewijsbeslagen, maar ik stootte recent toch weer mijn neus met de bewaarneming. Tijd voor een waarschuwing.

Het leggen van (bewijs)beslag is leuk. Mijn welgemeende excuses aan alle beslagene, maar als gerechtsdeurwaarder kun je als vakman een genoeg scheppen in de schoonheid van het effectief leggen van een beslag. Ook de 300 vakantiegangers die een urenlange vertraging opliepen, omdat één van mijn kandidaten beslag legde op het vliegtuig waarmee zij dachten naar hun vakantiebestemming te vliegen zullen weinig begrip hebben voor de euforie van de gerechtsdeurwaarder wanneer een dergelijk beslag slaagt. Op het mededelingenbord stond dat de vertraging veroorzaakt werd door technische redenen. Ze moesten eens weten.

Eenzelfde euforie voel ik met regelmaat bij het leggen van bewijsbeslagen. Collega De Wilde verhaalde in de vorige editie over de onmisbare voorbereiding en samenwerking met de advocaat van de beslaglegger. Terecht, ik wil hier geenszins een klaagzang houden over de advocatuur in zijn algemeenheid, maar er zijn er onder die groep die het speciale karakter van het bewijsbeslag onvoldoende onderkennen. Zonder al te technisch te worden: bewijsbeslag leggen zonder dat de in beslag genomen zaken in bewaring gegeven worden is vrijwel ondenkbaar. De kern van het bewijsbeslag is immers dat de zaken die we als gerechtsdeurwaarder in beslag nemen niet zonder toetsing van de rechter aan de beslaglegger ter inzage worden gegeven. Die inzage is vaak de angst van de beslagene. Het betreft vrijwel altijd (bedrijfs) gevoelige gegevens, of het nu gaat om de vermeende overtreding van een concurrentiebeding of het schenden van een IE-recht. Totdat de rechter aan de beslaglegger het recht geeft om de beslagen zaken ook inhoudelijk te bekijken moeten alle partijen, de beslagene voorop, het vertrouwen hebben dat die gegevens in vertrouwde handen blijven. Het argument waarmee de gerechtsdeurwaarder de medewerking van de beslagene kan bewerkstelligen is dat de beslagen zaken niet naar de beslaglegger gaan, maar naar een bewaarder. Dat legt een grote druk op de bewaarder. Niet alleen door de beslagene, die op zijn integriteit vertrouwt, maar ook door de beslaglegger. Begrijpelijk wil deze graag de effectiviteit van het beslag vernemen. De jurisprudentie daarover is echter ondubbelzinnig: *“een verlof tot het leggen van bewijsbeslag kan niet automatisch ook een inzage-recht voor de beslaglegger inhouden”*.¹ In een

cursus voor de advocatuur vertrouwde een deelnemer mij toe dat hij mij voor de tuchtrechter zou slepen als ik hem niet direct na de beslaglegging zou melden of het beslag succesvol was verlopen. Die snapt het dus werkelijk niet.

Wie het wel snapt waren een beslaglegger en beslagene, die beiden blijkbaar onvoldoende vertrouwen hadden in een door de voorzieningenrechter aangewezen bewaarder. Ten lange leste werd ik 's avonds laat gebeld met de vraag of ik de bewaarneming op mij wilde nemen. De betreffende harde schijf met gegevens heeft ruim een jaar in mijn kluis gelegen, voordat ik hem aan de beslagene mocht retourneren. Die mocht zelf de verzegeling verbreken en vierde dat met koffie en gebak. Over de verplichting van de bewaarder tot afgifte heb ik vorig jaar een interessant kort geding gevoerd voor de rechtbank Haarlem.² De beslagene was veroordeeld om *“(...) binnen zeven dagen na betekening van het vonnis, toegang te verlenen tot en inzage te verschaffen in en/of afschrift te nemen van (...)”*. De opdrachtgever gaf mij als deurwaarder (en tevens bewaarder) opdracht om dat onderdeel van het vonnis door middel van reële executie af te dwingen door afgifte van of inzage in de bescheiden. Ik meen nog altijd dat t na een gelegd bewijsbeslag, het aan de bodemrechter is om na een contradictoir debat te beslissen wat er met de in beslag genomen zaken moet gebeuren.³ Echter, naar het oordeel van de voorzieningenrechter was in dit geval (expliciet geen IE-zaak) sprake van een beslag gebaseerd op artikel 730 jo. 843a Rv en moest ik, gelet op mijn ministerieplicht, ter uitvoering van het vonnis toepassing geven aan artikel 491 Rv.

Lastiger is de zaak die ik recent kreeg. Op verzoek van de advocaat had ik mij weer eens als bewaarder opgeworpen. In de 843a Rv-procedure werd de gevraagde inzage toegewezen, maar het afschrift afgewezen. De aangewezen gerechtelijk bewaarder moet een voorselectie maken van de stukken die de beslaglegger mag inzien, meer specifiek de prijslijsten, (technische) tekeningen en berekeningen. Voor die eer heb ik toch maar bedankt, dat vergt een dusdanige expertise in een mij onbekend vakgebied⁴ dat ik mij graag beperk tot de beslaglegging en de selectie nadien aan een expert overlaat. Partijen zoeken nu samen naar een deskundige.

1 Vgl. LJN BA9615, rechtbank Arnhem 1 juni 2007; LJN BI7600, gerechtshof 's-Hertogenbosch 17 maart 2009.

2 LJN BX1123, rechtbank Haarlem 29 juni 2012.

3 Artikel 1019c lid 2 Rv.

4 Zie bijvoorbeeld ook LJN BC4027, rechtbank Haarlem 5 februari 2008.

Een wit voetje?

In een eerdere column gaf ik al aan dat gerechtsdeurwaarders over een groter vermogen tot kritische zelfreflectie lijken te beschikken dan menig ketenpartner. Het is de laatste tijd in zwang om je publiekelijk af te zetten tegen de gerechtsdeurwaarder om daarmee de ‘sympathie van het volk’ te winnen. Dat is effectief: de gerechtsdeurwaarder wekt bij weinigen sympathie op en iemand die het opneemt voor arme mensen in moeilijke omstandigheden wel. Een beetje hypocriet is dat wel: iemand die graag een biefstukje eet, ziet niet graag hoe de koe wordt geslacht. Velen zullen beamen voorstander te zijn van een rechtvaardige samenleving waarin verplichtingen worden afgedwongen. De rauwe effecten van een tenuitvoerlegging (waar inderdaad mensen letterlijk op straat worden gezet) ziet men echter liever niet onder ogen. Dan kijkt men weg, of erger: verwijt men degene wiens taak de tenuitvoerlegging is, harteloosheid.

Mij valt op dat er bij kritiek op gerechtsdeurwaarders nogal gemakzuchtig te werk wordt gegaan. De nuance is ver te zoeken. Men doet alsof de juridische context en maatschappelijke omstandigheden waarbinnen de gerechtsdeurwaarder zijn werk moet doen eenvoudig en overzichtelijk zijn, terwijl dat bepaald niet zo is. Het laatste rapport van de Ombudsman die de – behoorlijk diffamerende – titel ‘met voeten getreden’ draagt, is daar een sprekend voorbeeld van. Het is algemeen bekend dat de gerechtsdeurwaarder in de praktijk afhankelijk is van de gegevens die de schuldenaar moet aanleveren. Om dan toch publiekelijk het verwijt te maken dat de gerechtsdeurwaarder de beslagvrije voet niet onder alle omstandigheden juist berekend is raar. Een rapport baseren op (enkele) ‘signalen’ zonder enig onderzoek bij de gerechtsdeurwaarders zelf, is onbehoorlijk. Die handelwijze van de Ombudsman is des te vreemder omdat de lat van behoorlijkheid waarmee de Ombudsman partijen de maat neemt toch zeker ook zou moeten gelden voor de Ombudsman zelf.

In zijn rapport 2013/119¹ stelt de Ombudsman dat in een situatie waarin geen ruimte is voor beslag, door de gerechtsdeurwaarder ook geen regeling zou mogen worden getroffen. Dat zou inbreuk maken op het respecteren van de beslagvrije voet en het vertrouwen van de burger schenden. Het is de vraag hoe dit valt te rijmen met het oordeel van het Gerechtshof’s-Hertogenbosch², amper een jaar geleden, waarin het Hof oordeelde³ dat ook indien van een executie niet kan worden verwacht dat deze tot een voldoende opbrengst zal leiden, dat niet wegneemt dat in het belang van een schuldenaar om executie te voorkomen, voor de schuldenaar een drijfveer gelegen kan zijn om op andere wijze aan de veroordeling te voldoen of voor de voldoening daarvan een regeling met de schuldeiser overeen te komen teneinde een voor hem nadelige executoriale verkoop te voorkomen. Ook in dat aspect is een gerechtvaardigd belang van de schuldeiser bij executie gelegen, aldus het Gerechtshof.

Het is de taak van de gerechtsdeurwaarder om zowel de executant als de geëxecuteerde voor te lichten over hun mogelijkheden. Het gaat echter te ver dat de gerechtsdeurwaarder zelf, als ware hij een executierechter ter plaatse, zou moeten beslissen wat er rechtens dient te gebeuren. Als de instructies van de Ombudsman zouden worden gevolgd zou een zaak als door het Hof beslist nooit aan de rechter kunnen worden voorgelegd omdat de gerechtsdeurwaarder dan al zou hebben moeten weigeren.

In het voorwoord van het rapport betreurt de Ombudsman het (‘ernstig’) dat de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie besloten heeft om het toezicht op deurwaarders bij hem weg te halen. Hij laat na te vermelden dat de toezichtstaak van het BFT in dezelfde plannen aanmerkelijk wordt verzwakt, waardoor de gerechtsdeurwaarders per saldo met meer toezicht te maken krijgen. Toezicht dat in de plannen ook nog eens voor hun rekening moet komen. Hierdoor dringt zich de vraag op of er sprake is van met voeten treden of van het halen van een wit voetje...

*John Wisseborn,
voorzitter van het bestuur van de KBvG*

1 www.nationaleombudsman.nl/search/apachesolr_search/2013/119

2 Gerechtshof’s-Hertogenbosch, 16-10-2012, ECLI:NL:GHSHE:2012:BY0805

3 r.o. 4.2.2.

PERSONALIA

(bijgewerkt tot 10 december 2013)

Beëdigd

P.M. van de Camp | Tilburg | 27-11-2013

Waarnemingen

Waargenomen	Waarnemer	Plaats	Van	Tot
J.A. van den Bos	M.L.B. Mak	Arnhem	01-08-2009	01-01-2014
Mw. G.G. Breunissen	E.H. Vroegop	Wageningen	01-02-2011	01-06-2014
R.A.J. Brouwer	E.A. Dragstra	Hoogeveen	19-07-2013	19-01-2014
R. Groen	Mw. drs. M.J.P.A. de Wilde	Oosterhout	19-08-2013	19-02-2014
M.P. Harten	W.C.H. Sennef	Den Haag	25-01-2011	25-01-2014
J.D. Kuik	Y. van Dongen	Eindhoven	22-04-2011	01-04-2014
H. Peet	M. van Lingen	Rotterdam	01-02-2011	01-02-2014
R. Pijnacker	W.R. Jongejan	Zeist	05-03-2013	05-09-2014
R.P.A. Schuman	R.J. Soer	Ede	15-11-2013	15-02-2014
J.H.L. Sinkiewicz	Mw. J.W.W.M. Boers	Maastricht	01-04-2011	01-04-2014
P. Taal	Y.C.M. van Korven	Eindhoven	22-04-2011	01-04-2014
J.W. Wigt	J.G. van Urk	Leiden	01-04-2012	01-04-2014

Overleden

Op 12 november is op 45-jarige leeftijd overleden mevrouw E. van den Dobbelsteen, gerechtsdeurwaarder in Zoetermeer

Nieuwe leden

Mw. N. Mamak-Kapusuz | Tilburg | 22-11-2013
 Mw. L.N. van Haagen | Amsterdam | 25-11-2013

KBvG VERBAASD OVER RAPPORT NATIONALE OMBUDSMAN EN MAAKT KANTTEKENINGEN

Begin november publiceerde de nationale Ombudsman het rapport 'Met voeten getreden. Schendingen van de beslagvrije voet door gerechtsdeurwaarders'. In zijn rapport stelt de Ombudsman dat te veel gerechtsdeurwaarders de beslagvrije voet zouden negeren en zich niet verantwoordelijk zouden voelen voor de juiste berekening van de beslagvrije voet. In haar eerste reactie op het rapport laat de KBvG weten dat zij weet dat dat niet het geval is. De gerechtsdeurwaarders staan voor de kernwaarden van hun ambt en zij staan voor het waarborgen van de wettelijke bescherming die iedere burger van Nederland toekomt, waaronder de beslagvrije voet.

Ondanks dat er bij de Ombudsman het idee leeft dat de gerechtsdeurwaarders de beslagvrije voet niet serieus nemen en ondanks dat het rapport een aantal niet onderbouwde conclusies bevat, stelt de KBvG het op prijs dat de Ombudsman meedenkt. De KBvG onderschrijft dat de berekening van de beslagvrije voet veel te ingewikkeld is. 'Maar dat is eigenlijk oude wijn in nieuwe zakken', zegt John Wisseborn, voorzitter van de KBvG. 'Dat is ook de reden dat wij dit voorjaar zijn gestart met een onderzoek dat in juni 2014 zal uitmonden in een advies aan de wetgever hoe het systeem makkelijk kan worden ingericht. Hopelijk zijn daarmee dan ook een aantal knelpunten opgelost die wij zelf in ons rapport Paritas Passé uit 2012 hebben benoemd. Bovendien zijn we bezig met het inrichten van het beslagregister en dat zal de gerechtsdeurwaarders ook helpen om de beslagvrije voet te waarborgen. Tenminste, voor zover het de gerechtsdeurwaarders betreft', waarschuwt Wisseborn. 'UWV en Belastingdienst hebben hele andere ideeën over welke beslagvrije voet gehanteerd moet worden en of er met terugwerkende kracht moet worden aangepast. Maar daar hebben de gerechtsdeurwaarders geen invloed op'. De publicatie van het rapport van de Ombudsman volgt op het wetsvoorstel tot wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet, waarin de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie het integrale toezicht belegt bij het Bureau Financieel Toezicht. De Ombudsman besteedt daar ook aandacht aan in de inleiding op het rapport. Het indienen van een klacht over ambtshandelingen bij de Nationale Ombuds-

man is dan niet meer mogelijk. 'Dat is wat ons betreft een logische aanpassing van de wet', licht Wisseborn toe. 'Daarmee beleg je het toezicht bij een deskundige instantie exclusief voor notarissen en deurwaarders. Expertise is voor het toezicht een vereiste. Het is moeilijk om in het rapport van de Ombudsman het verwijt te lezen dat gerechtsdeurwaarders de beslagvrije voet niet toepassen bij beslag op huurtoeslag, zorgtoeslag en bij in het buitenland woonachtige personen. De wetgever heeft namelijk bepaald dat in die gevallen geen beslagvrije voet geldt. Hoe kan je dan van de gerechtsdeurwaarders verlangen dat ze de wet negeren?'

GERECHTSDEURWAARDERS: E-DERDENBESLAG GROTE STAP VOORWAARTS

Nadat bij een eerdere wetswijziging de juridische obstakels uit de weg zijn geruimd is medio november het eerste elektronische derdenbeslag gelegd. Adecco, leverancier van HR services, had samen met gerechtsdeurwaarder Karreman de primeur. Een schuldeiser mag zijn vordering verhalen door middel van beslag op het vermogen van zijn schuldenaar. Onder dat vermogen valt ook hetgeen de schuldenaar van derden krijgt, zoals zijn salaris. Of zoals het tegoed op een bankrekening. Dat beslag wordt dan gelegd 'onder de derde' en wordt derdenbeslag genoemd. De derde moet het geld dan aan de gerechtsdeurwaarder overmaken, in plaats van aan de schuldenaar. Gerechtsdeurwaarders hebben goed geautomatiseerde werkprocessen en waren al langere tijd in staat om beslagen elektronisch onder een derde te leggen. Maar die derde moet dan wel in staat zijn om die elektronische beslagen te ontvangen. Adecco bleek bereid om de efficiëncyslag te maken en dat resulteerde onlangs in het eerste elektronische beslag onder Adecco door gerechtsdeurwaarder M.P. Karreman te Rotterdam. Een historische mijlpaal die mede tot stand kwam door de Stichting Netwerk Gerechtsdeurwaarders (SNG), die de ICT-technische voorzieningen voor haar rekening nam. Inmiddels hebben meer derden - waaronder diverse banken - aangegeven op korte termijn hun werkwijze zodanig aan te passen dat zij in deze elektronische derdenbeslagen kunnen ontvangen en verwerken.

KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE VAN GERECHTSDEURWAARDERS

VERGADERSHEMA KBvG 2014

Bestuur

06 januari (maandag)
03 februari (maandag)
03 maart (maandag)
07 april (maandag)
12 mei (maandag)
02 juni (maandag)
07 juli (maandag)
01 september (maandag)
06 oktober (maandag)
03 november (maandag)
01 december (maandag)

Ledenraad

13 februari (donderdag)
17 april (donderdag)
19 juni (donderdag)
11 september (donderdag)
30 oktober (donderdag)
18 december (donderdag)

ALV

17 mei (zaterdag)
22 november (zaterdag)

Bestuursvergaderingen voorafgaand aan ALV

16 mei
21 november

Themadag

Preadvies beslagvrije voet
Juni 2014

TOESPRAAK VAN JOHN WISSEBORN OP DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN DE KBVG D.D. 30 NOVEMBER 2013

"Geachte collega's, leden van de KBvG, genodigden en belangstellenden.

Wie houdt er van de gerechtsdeurwaarder?

Onze moderne maatschappij wordt in toenemende mate abstracter. Waar de mens vroeger vanuit zijn omgeving kon waarnemen waar het voedsel op zijn bord vandaan kwam, is dat tegenwoordig niet vanzelfsprekend.

Er zijn er zelfs die menen dat een kip niet met veren wordt geboren maar met een goudbruin korstje en dat kippen met zijn zessen, negenen of twaalfen leven in polystyreen bakjes bij de McDonalds.

Ik moest hier aan denken toen de Ombudsman onlangs met zijn kritiek op de gerechtsdeurwaarders kwam bij het vaststellen van de beslagvrije voet. Hoewel het zonneklaar is dat de gerechtsdeurwaarder afhankelijk is van de medewerking van de schuldenaar bij de beslagvrije voet, schetst de Ombudsman een beeld van de gerechtsdeurwaarder als een harteloze bruto die niet kan rekenen en zonder mededogen het belang van de schuldeiser nastreeft.

Welbeschouwd is er in dat rapport weinig te lezen dat je de gerechtsdeurwaarder (al helemaal niet alle gerechtsdeurwaarders) kunt verwijten, maar niettemin roept het wel een beeld op dat mensen niet graag zien; zelfs weerzin en boosheid opwekt.

Mensen willen wel eten op hun bord, maar liever niet het beeld van de koe die wordt geslacht (al helemaal niet tijdens het eten). Mensen willen wel een rechtvaardige samenleving waarin mensen worden gehouden aan hun afspraken, maar men wil liever niet worden geconfronteerd met beelden van de ontruiming van een gezin of van iemand die in armoede leeft omdat hij van zijn beslagvrije voet niet rond kan komen.

De wetgever maakt wetten, de rechter spreekt recht en veroordeelt. Wil dat vonnis waarde hebben dan moet het worden uitgevoerd. Ook als dat leed berokkend - niet

beoogd en niet onnodig maar niet altijd te vermijden. Vertel mij maar eens hoe iemand op een prettige en pijnloze wijze kan worden ontruimd of gegijzeld.

De laatste alinea van het voorwoord van het rapport van de Ombudsman is veelzeggend: de Ombudsman betreurt het dat de Staatssecretaris zijn toezicht op Gerechtsdeurwaarders bij hem weg wil halen. Hij laat na te vermelden dat de toezichtstaak van het BFT in diezelfde plannen aanmerkelijk wordt verzaamd, waardoor de gerechtsdeurwaarders per saldo met meer toezicht te maken krijgen. Toezicht dat in de plannen ook nog eens voor hun rekening moet komen.

Tja... soms is het motief anders dan het lijkt. Dat doet mij denken aan een verhaal dat ik hoorde over de Duitse schrijver Heinrich Heine. Die overleed in een tijd dat het gebruik was om in het testament een bepaling op te nemen over de achterblijvende weduwe. Zij mocht niet hertrouwen op het gevaar af het geërfde vermogen te verspelen. In het testament van Heine stond opmerkelijkwijze het omgekeerde. Wilde zijn weduwe aanspraak maken op zijn vermogen dan moest zij hertrouwen. Voorwaar een nobel lijkende daad die echter in een ander licht kwam te staan doordat een brief van Heine aan een goede vriend werd ontdekt waarin hij verhaalde van zijn slechte huwelijk met een boze en verbitterde vrouw en waarin hij aangaf dat het toch niet zo kon zijn dat hij de enige zou blijven... die deze huwelijkse ellende moest doorstaan.

Kortom: niet alle dingen zijn wat ze lijken...De vraag is gerechtvaardigd welk motief er aan het rapport van de Ombudsman ten grondslag ligt, zorgen over de beslagvrije voet (die door de KBvG al veel eerder is geuit) of de wens een verworven positie door het belang daarvan door een rapport te laten blijken. Ik laat het oordeel aan anderen over.

Voor de goede orde: de beslagvrije voet moet gerespecteerd worden en daar moeten gerechtsdeurwaarders zich voor inzetten. Maar dat is niets nieuws en behoort tot de maatschappelijke verantwoording die de gerechtsdeurwaarder dient af te leggen. Want dat laatste is een feit.

Ik hoor regelmatig verzuchten dat de gerechtsdeurwaarder zich maar eens wat harder moet opstellen en alle sociale "onzin"

als beslagverboden en dergelijke achterwege moet laten. Ik kan daar tot op zeker hoogte begrip voor opbrengen. De afgelopen jaren van de KBvG tekenden zich door toenadering tot andere partijen in de maatschappij als schuldhulpverlening en sociaal raadslieden. Je zou menen dat dit enig krediet zou opleveren en het is pijnlijk te moeten constateren dat dit niet altijd het geval is. Zodra er een kans is om 'eigen voordeel' te behalen wordt dat aangegrepen. Of dat nu de schuldhulpverlening is die tracht hun zaak te bepleiten door te wijzen op een "deurwaardersincident" of de sociaal raadslieden die maar al te gretig ingingen op het verzoek van de ombudsman om voorbeelden aan te dragen waar het mis zou zijn gegaan met de beslagvrije voet.

Onjuist, oneerlijk en ongepast. Ook ik zou kunnen verhalen over schuldhulpverleners die nergens op reageren, die niet kunnen rekenen of die ijskoud tegen een schuldenaar zeggen dat ze niemand meer mogen betalen om tegelijk aan te geven dat ze pas over zes tot acht maanden aan de beurt zijn voor een intake. Dergelijke "hulp" veroorzaakt dat mensen op straat komen te staan.

Of wat te zeggen van de sociaal raadsman die mijn kantoor dreigde met een klacht en kort geding omdat zijn cliënte, voor wie wij alimentatie hadden geïnd, een bedrag moest terugbetalen omdat de beslagvrije voet van haar ex-man met terugwerkende kracht moest worden aangepast door te laat aangeleverde woon- en zorgkosten. Ik moest toch zelf ook begrijpen dat dit toch niet zomaar met terugwerkende kracht kon worden teruggedraaid...Dit was belachelijk. Let wel een sociaal raadsman die dit stelde!

Zoals ik in aanvang al aangaf: wie houdt er van de gerechtsdeurwaarder? Bewindvoerders die maar wat aanklooiën, schuldhulpverleners en sociaalraadslieden die fouten maken en verkeerde adviezen geven, dat zijn allemaal goedbedoelende mensen die proberen naar eer en geweten arme mensen te helpen en zij maken soms een fout: zij doen het altijd goed... Gerechtsdeurwaarders daarentegen verdienen hun geld ten koste van arme mensen die door de gerechtsdeurwaarders nog verder in de problemen komen. Problemen waar zij zelf ook niets aan konden doen. Ook al past hij correct de wet toe: zij doen het altijd fout.

Maar hoeveel begrip ik heb voor de collega's die hier boos over worden, het heeft geen zin om te jij-bakken en je achter de 'muren' van je wetboek terug te trekken. Als gerechtsdeurwaarder hebben wij vergaande en diep ingrijpende bevoegdheden en als je die gebruikt moet je bereid zijn om maatschappelijk verantwoording af te leggen, ook al is dat echt niet zo eenvoudig als men denkt.

Ook ik wordt geconfronteerd met lompe opdrachtgevers die mijn weigering om naast een loonbeslag waar een behoorlijke inhouding uit voortkomt ook nog een bankbeslag te leggen, opvatten als 'dienstweigeren', mij aansprakelijk stellen en alle zaken bij mijn kantoor terugtrekken. Niet leuk, maar het is niet anders.

Ik ben er trots op onderdeel te zijn van een beroepsorganisatie die anders dan veel anderen wél in staat is om kritisch naar zichzelf te kijken. Die in staat is om verouderde beslagregels zélf ter discussie te stellen en ook kritisch durft te zijn op het handelen van de overheid. Een beroepsorganisatie die na wil denken over eenvoudiger en beter te handhaven regels ook voor de beslagvrije voet, maar dan niet populistisch maar vanuit een wetenschappelijk en verantwoord perspectief en met het oog op de belangen van alle betrokken partijen.

Dat geldt ook onze interne huishouding. De Verordening Onafhankelijkheid (die als een soort rode (soms heel rood) draad door mijn voorzitterschap lijkt te lopen) is daar een voorbeeld van. Het heeft tot verdeeldheid geleid, soms heftige verdeeldheid, maar er is wel een beslissing genomen. Een eigen beslissing, democratisch tot stand gekomen, en aangenomen door de ledenraad in weerwil van het feit dat het Ministerie aangaf het er niet mee eens te zijn en die om die reden de verordening uiteindelijk ook niet heeft goedgekeurd... Dat laatste is niet per se iets om trots op te zijn, maar het maakt wel duidelijk dat de beroepsgroep zijn eigen afwegingen maakt.

En afwegingen moeten wij maken. Zo brengen de nieuwe regels omtrent voorfinanciering de tongen in beweging. Laat ik daar duidelijk over zijn: iedereen mag zijn opvattingen daarover hebben, we leven in een vrij land en juist door tegenspraak wordt de materie duidelijk. Waar ik mij wel over verbaas is het moment. Diegenen die de afgelopen jaren

niet hebben meegekregen dat er grote zorgen waren bij de toezichthouder over de mate van voorfinanciering en die niet hebben vernomen dat er meerdere commissies (BLOS, voorfinanciering) zich hebben gebogen over deze problematiek en voorstellen hebben gedaan, diegenen moeten onder een steen hebben geleefd. De bestuursregel die voor 1 december is aangekondigd is een rechtstreeks uitvloeisel uit het al lang bekende ledenraadsbeleid.

Ik heb geen enkele moeite met tegenspraak, maar erger mij soms wel aan de heftigheid waarmee protesten komen. Openbare oproepen en aankondiging van processen; over de bestuursregel, maar bijvoorbeeld ook over het ter internetconsultatie voorgelegde wetsvoorstel over de nieuwe gerechtsdeurwaarderswet. Een boos en verongelijk lid van de KBvG dreigt het bestuur en de ledenraad met rechtsmaatregelen als men zich niet zou voegen naar de mening van dat lid. Dreiging met klachten bij de ACM, klachten bij het Ministerie en ga zo maar door.

Ik gun iedereen zijn onvrede, maar doe wel een beroep op ieders zelfbeheersing ook als je een andere mening hebt. Ga het debat aan met, of liever nog in, de ledenraad, bestuur of op de ALV. Debatteer met vuur, maar ook met respect en openheid en bedenk dat het uiteindelijk de meerderheid is die beslist in een democratie.

Wat dat betreft is het mooi om te zien dat er voor de ledenraadsverkiezing die vandaag op de agenda staat een welhaast overweldigende belangstelling is. Zo moet het! Ik heb het al vaker benadrukt en doe dat nu weer: de KBvG dat bent u allen. De ledenraad is uiteindelijk degene die het bepaalt en daarin moeten mensen plaatsnemen die welbewust en gemotiveerd deze taak op zich nemen. Niet om het kantoor- of andere belangen te behartigen, maar om kennis te nemen van de vele zaken die er spelen en daarin met verstand, moed en daadkracht beslissingen te nemen en knopen door te hakken. U zult in de praktijk zien dat dat zeker geen eenvoudige taak is.

Vorige vergadering heeft Arjan Boiten de voorzittershamer van de ledenraad overgenomen van Gerard Jepma. Gerard die drie jaren met veel bezieling de ledenraad heeft voorgezeten. Voorwaar geen lichte taak en

ik heb bewondering voor zijn veerkracht en inzet. Namens alle gerechtsdeurwaarders dank ik hem voor hetgeen hij in de ledenraad tot stand heeft gebracht. Aan Arjan de taak de goede ontwikkeling van de ledenraad voort te zetten. De eerste vergadering onder zijn leiding geeft het volle vertrouwen dat dat goed gaat komen.

Ook in het bestuur ziet u de nodige wisselingen. Frans Engelage die lange tijd als wpenningmeester heeft gefungeerd en een vast en betrouwbaar lid van het bestuur is geweest heeft afscheid genomen evenals Jeroen Nijenhuis wiens kennis legendarisch is en hoewel wellicht een atypische, zich ook een opmerkelijk goed bestuurder heeft getoond. Gelukkig zijn ook zij opgevolgd door jonge veelbelovende collega's Hans Mik en Oscar Jans aangevuld door een oudere ervaren (en niet minder veelbelovende) collega Rinus van Etten.

Al dit nieuwe elan is erg belangrijk. Er staat immers veel op de agenda. De nieuwe Gerechtsdeurwaarderswet, de plannen van de Minister om de kosten van het toezicht en tuchtrecht integraal door te berekenen, de KEI-plannen van de rechtspraak waarbij de rol van de deurwaarder bij de procesleiding dreigt weg te vallen, de gevolgen van de interne regelgeving als BLOS en voorfinanciering en ga maar zo door...

Die lossen wij niet op door ruzie met elkaar te maken of elkaar rechtsmaatregelen in het vooruitzicht te stellen. Het zijn kwesties die wij gezamenlijk het hoofd moeten bieden want hoe je het ook wendt of keert: de KBvG dat zijn wij allen. Wij hebben de wettelijke taak om onze beroepsuitoefening te bewaken en waar nodig ook te beschermen. Uit uw mening op sociale media, op de leden- en ledenraadsvergaderingen, maar vooral neem kennis van al hetgeen er speelt en doe suggesties voor de meningsvorming. Ondanks onze verschillen ben ik er van overtuigd dat er meer is dat ons bindt dan ons verdeelt en alleen gezamenlijk kunnen wij een krachtig beleid maken dat de waarde en waarden van de gerechtsdeurwaarder ook in de toekomst zal waarborgen.

Ik wens u een goede vergadering..."

UITSLAGEN VAN DE VERKIEZING VOOR LEDENRAAD OP DE ALV

Op 30 november vond de NajaarsALV van de KBvG plaats. Op deze drukbezochte dag was veel tijd ingeruimd voor de verkiezing van de (plaatsvervangend) ledenraadsleden. Welgeteld 22 vacatures waren te vervullen, zo liepen de termijnen van 15 ledenraadsleden af en 7 termijnen van plaatsvervangend leden. De ledenraad van de KBvG kent grote belangstelling zo bleek uit het grote aantal kandidaten. De ALV heeft gestemd over alle vacatures en dat heeft geresulteerd in de volgende uitslagen:

Ressort Amsterdam

In het ressort Amsterdam waren een viertal vacatures ontstaan voor het lidmaatschap van de ledenraad en een tweetal vacatures voor het plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad.

- *Lidmaatschap van de ledenraad:*
 - D. Joustra, gerechtsdeurwaarder te Amsterdam;
 - D.W.J. van Leeuwen, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Amsterdam;
 - M. Azouagh, gerechtsdeurwaarder te Amsterdam;
 - Mw. M. Hooijberg, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Amsterdam.
- *Plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad:*
 - M.R. Swier, gerechtsdeurwaarder te Amsterdam;
 - A.H.P.M. van der Vleuten, gerechtsdeurwaarder te IJmuiden.

Ressort Arnhem-Leeuwarden

Het ressort Arnhem-Leeuwarden kende zes vacatures voor het lidmaatschap van de ledenraad en één vacature voor het plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad. Door de kandidaatstelling en verkiezing van de heer C. Lam voor de ledenraad ontstond een tweede vacature voor het plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad.

- *Lidmaatschap van de ledenraad:*
 - C. Lam, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Arnhem;
 - Mr. S.J.W. van der Putten, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Nijmegen;
 - Mw. mr. M.B. Raukema, gerechtsdeurwaarder te Groningen;
 - M. de Jong, gerechtsdeurwaarder te Groningen;

Mw. mr. A.A. Browne, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Zwolle;
Mw. G. Evers, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Hilversum.

- *Plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad:*
 - G.I. van Ravenswaaij, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Arnhem;
 - T.A.H. Geene, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Hengelo.

Ressort Den Bosch

Het ressort Den Bosch kende drie vacatures voor het lidmaatschap van de ledenraad en één vacature voor het plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad.

- *Lidmaatschap van de ledenraad:*
 - M.M.J. Hafkamp, gerechtsdeurwaarder te Venlo;
 - J. Nijenhuis, gerechtsdeurwaarder te Roermond;
 - R.C.M. Treffers, gerechtsdeurwaarder te Breda.
- *Plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad:*
 - J.J. Meeuwssen, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Roermond.

Ressort Den Haag

In het ressort Den Haag waren twee vacatures voor het lidmaatschap van de ledenraad ontstaan. Ook kent het ressort drie vacatures voor het plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad.

- *Lidmaatschap van de ledenraad:*
 - M.C. Weening, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Den Haag;
 - P.W.J. van der Pas, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Den Haag;
- *Plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad:*
 - M.A. Nouta, gerechtsdeurwaarder te Wateringen;
 - M.F.J. Pijnenburg, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder te Leiden;
 - J.G.W. van Straalen, gerechtsdeurwaarder te Den Haag.

Leren reflecteren

Deurwaarders zijn nuchtere professionals met een sterke focus op de dagelijkse praktijk. Toch, zeggen rechtssociologen Wibo van Rossum en Jet Tigchelaar, neemt een echte professional soms even afstand van die praktijk en stelt hij zijn eigen handelen ter discussie. 'Eigenlijk weten we niet zo heel veel zeker.'

Rechtssociologie is een verplicht onderdeel van de opleiding tot gerechtsdeurwaarder zoals die door de Hogeschool Utrecht wordt aangeboden. Het is ook een 'reflectievak' dat niet specifiek samenhangt met andere studieonderdelen. En reflecteren, zegt Wibo van Rossum, is nu eenmaal niet iets waartoe veel mensen van nature geneigd zijn. "Studenten vinden het moeilijk om uit de waan van de dag te stappen en met een neutrale buitenstaanderblik te kijken naar de relatie tussen recht en samenleving en naar veranderingen in de verschillende juridische beroepen. Toch is het goed om dat zo nu en dan te doen."

Volgens Jet Tigchelaar moet een juridisch professional méér weten dan dat wat nodig is om de dagelijkse werkzaamheden naar behoren uit te voeren. "Je bent als deurwaarder ook representant van het rechtssysteem in een snel veranderende maatschappij. Wij proberen studenten aan te leren om dat constant in het achterhoofd te houden: je moet niet alleen de tent draaiende houden, je bent ook representant van het gezag, in zekere zin een autoriteit. En dat in een samenleving waarin gezag van autoriteiten steeds minder vanzelfsprekend is en waarin het juridisch stelsel eigenlijk voortdurend ter discussie staat. Wij proberen onze studenten de vaardigheden aan te leren om daarover zelfstandig na te denken (wat kunnen zij eraan doen, wat niet en waarom?), omdat dit rechtstreeks raakt aan de toekomst van hun beroep."

"Deurwaarder nuchtere professional"

WETENSCHAPPELIJK DENKEN

De rechtssociologie levert, zo stellen Van Rossum en Tigchelaar, een bijdrage aan een goed gefundeerde discussie over de positie van de gerechtsdeurwaarder in de huidige samenleving. Daarbij gaat het uiteraard vaak om onderwerpen die te maken hebben met morele dilemma's, zoals het spanningsveld tussen commercialisering en ambtelijke taken of het wel of niet beslaan van bepaalde roerende goederen. Van Rossum: "Een deurwaar-

der die teveel oog heeft voor zijn eigen rekening courant en zijn ambtelijke taken verwaarloost doet niet alleen zijn werk niet naar behoren, hij zaagt ook aan de poten van zijn eigen vak. Want het gezag, de autoriteit die de deurwaarder nodig heeft ontstaat door een optelsom van allemaal kleine bouwsteentjes. Al die kleine steentjes houden het hele instituut in stand. En elk steentje dat je weghaalt, verzwakt de positie van het geheel, zoals Jet al zei: die positie is vandaag de dag allang niet meer vanzelfsprekend, daar moet je voortdurend aan blijven bouwen."

Naast het aanbrengen van reflectieve vaardigheden proberen de beide rechtssociologen de deurwaarders in spé ook de grondbeginselen van wetenschappelijk denken bij te brengen. Van Rossum: "De KBvG wil graag het academisch denkniveau van gerechtsdeurwaarders verhogen, iets dat ik heel verstandig vind. Dat begint met het fundament, namelijk: wéten we echt iets, of denken we het alleen maar te weten? Ofwel: hoe werkt wetenschap, waar zijn cijfers op gebaseerd, hoe beoordeel je de waarde van informatie, wanneer is het wel en niet gerechtvaardigd om algemene conclusies te trekken uit specifieke onderzoeksresultaten, enzovoorts. Wij proberen studenten vooral duidelijk te maken dat we eigenlijk niet zo heel veel zeker weten." Tigchelaar: "En dat ze desondanks zo goed mogelijk moeten proberen om over zaken een gefundeerde mening te ontwikkelen. Neem bijvoorbeeld de effectiviteit van wetgeving: daar is maar bar weinig over bekend. Of naar de effectiviteit van het overhevelen van taken van het Rijk naar de gemeenten: idem. De gemeenten zijn nu verantwoordelijk voor de aanpak van problematische schuldsituaties zonder dat er duidelijke richtlijnen zijn wat de uitkomst van dat beleid moet zijn. Dat is natuurlijk niet direct het probleem van de deurwaarders, maar het raakt hen wel, een wet die niet overal optimaal werkt. Je mag van een volwassen beroepsgroep verwachten dat zij in staat zijn zoiets gefundeerd aan de orde te stellen, wat de KBvG overigens ook uitstekend doet. Maar zoals gezegd: dat kan alleen als de beroepsgroep over bepaalde wetenschappelijke vaardigheden en algemene sociologische inzichten beschikt."

"Morele dilemma's onderdeel van praktijk"

COLLECTIEF GEHEUGEN

Van Rossum en Tigchelaar zijn zich er goed van bewust dat 'hun' vak altijd een vreemde eend in de bijt zal blijven en dat de door hen zo nuttig geachte rechtssociologische reflectie voor een deel van de studenten een *ver-van-mijn-bed-show* zal blijven. Maar Van Rossum zegt ervan overtuigd te zijn dat de inzichten uit de rechtssociologie 'ergens doortikken in het collectief geheugen van de beroepsgroep'. Hij zegt: "Veel mensen denken te handelen als individu, maar zijn zonder het te beseffen ook deel van de groep en handelen conform de groepsnormen. Dat zie je natuurlijk bij deurwaarders ook: over sommige zaken bestaat binnen de beroepsgroep overeenstemming zonder dat het van bovenaf gedictieerd wordt."

Volgens Van Rossum blijkt zowel uit het rapport Paritas Passé als uit het preadvies over het beslag op roerende zaken dat deurwaarders soms collectief een antwoord proberen te formuleren op grotere of langdurige sociale ontwikkelingen. "Er zijn regels, en tegelijkertijd ontstaat er een collectief gevoel dat die regels door veranderende omstandigheden niet langer uitvoerbaar zijn. Uiteindelijk sijpelt dat door in de lobby en leidt dat idealiter tot aanpassing van het beleid."

Maar ook dan blijft er behoefte aan de empirisch gefundeerde inzichten van de rechtssociologie, zegt Tigchelaar. "Neem bijvoorbeeld het door de KBvG ontwikkelde Filtermodel. Prima plan, maar wij lezen vervolgens dat dit model het mogelijk maakt dat beide partijen hun voorkeur geven aan een ander type geschilbeslechting zoals mediation. Welnu, laten we daar niet te hoge verwachtingen van hebben: rechtssociologisch onderzoek heeft aangetoond dat alternatieve geschilbeslechting vaker niet dan wel werkt. Het werkt eigenlijk alleen bij een bepaalde type geschillen onder bepaalde omstandigheden en bij bepaalde partijen. Dit als een algemene mogelijkheid opperen vind ik wel wat kort door de bocht."

Uw debiteur: een kale kip of de kip met de gouden eieren?

Charlotte Kuyvenhoven is advocaat bij Van Doorne N.V. In 2012 schreef zij een masterscriptie met als titel *Transparantie van het vermogen van de schuldenaar*. Speciaal voor de *Gerechtsdeurwaarder* staat zij nogmaals stil bij dit onderwerp.

Door mr. Charlotte Kuyvenhoven, advocaat bij Van Doorne N.V. (kuyvenhoven@vandoorne.com)

INLEIDING

Een schuldeiser kan zich ex art. 3:276 BW op alle goederen van zijn schuldenaar verhalen, tenzij de wet of overeenkomst anders bepaalt. Dat klinkt eenvoudig, maar de praktijk is weerbarstiger; de schuldeiser is lang niet altijd bekend met de vermogensbronnen van zijn schuldenaar. Bij het leggen van derdenbeslag is dat geen groot probleem, omdat de beslaglegger de vermogensbestanddelen waarop hij beslag wil leggen niet hoeft te specificeren. Toch heeft hij wel baat bij (meer) openheid van zaken. Dat stelt hem in staat een betere afweging te maken of het leggen van executoriaal (derden)beslag zinvol is. Het leggen van derdenbeslag is immers niet kosteloos.¹ Dit artikel bevat een beschrijving van hoe een schuldeiser (op legale wijze) zicht kan krijgen op het vermogen van zijn schuldenaar, in het bijzonder in het kader van executoriaal derdenbeslag. Tot slot volgt een aanbeveling aan de wetgever.

INFORMATIEPLICHT VAN EEN SCHULDENAAR

Krachtens artikel 475g lid 1 Rv heeft de schuldenaar een wettelijke plicht aan een deurwaarder die gerechtigd is beslag te leggen zijn periodieke bronnen van inkomsten, zoals loon en uitkeringen, te verstrekken.

Daarnaast heeft een schuldenaar een algemene informatieplicht die voortvloeit uit de redelijkheid en billijkheid.² Op basis daarvan is hij verplicht inlichtingen omtrent zijn inkomens- en vermogenspositie en voor verhaal vatbare goederen te verschaffen. Deze verplichting gaat echter niet zó ver dat hij rekeningafschriften, mutaties in het effectenbezit en deelnemingen in verschillende vennootschappen zou moeten opgeven.³ Welke informatie in een concreet geval moet worden geopenbaard hangt af van de omstandigheden van het geval.⁴

Het niet voldoen aan de wettelijke informatieplicht wordt gesancioneerd met halvering van de beslagvrije voet (art. 475 lid 2 Rv). Nakoming van de algemene informatieplicht kan niet worden afgedwongen.⁵

INFORMATIEPLICHT VAN EEN DERDE

Periodiek betalende derden (zoals werkgevers en uitkeringsinstanties) hebben een eigen informatieplicht (art. 475 lid 3 Rv). De ratio achter deze informatieplicht is dat deze betaling “niet wegloopt, omdat vervroegde betaling geheel of vrijwel geheel is uitgesloten.”⁶ De schuldenaar kan deze inkomsten dus niet gemakkelijk buiten het zicht van zijn schuldeisers houden, in tegenstelling tot (eenmalige) giften en restitutievorderingen.

Banken hebben geen informatieplicht.⁷ Aangenomen wordt dat het openbaren van rekeninggegevens in strijd is met de contractuele zorgplicht van banken (art. 2 Algemene Bankvoorwaarden).⁸

Van de informatieplicht moet de verklaringplicht ex artikel 476a Rv worden onderscheiden. Zowel periodiek als niet-periodiek betalende derden (waaronder banken) zijn verplicht binnen vier weken nadat een beslag is gelegd te verklaren welke vermogensbestanddelen door het beslag zijn getroffen. De wetgever heeft ervoor gekozen de verklaringplicht te laten prevaleren boven de zorgplicht van banken.⁹

Voorafgaand aan het leggen van beslag is het veelal lastig te achterhalen bij welke bank(en) een schuldenaar een rekening aanhoudt. In de praktijk is daarvoor het ‘multibankbeslag’ bedacht.¹⁰ Nadelen

hiervan zijn onder meer dat het een vorm van willekeur oplevert dat “wezensvreemd aan ons executierecht” is en dat derden met wie de schuldenaar niets van doen heeft bekend worden met zijn wanbetalingsgedrag en de niet nagekomen verbintenis.¹¹

RAADPLEGING REGISTERS

In de derde plaats kan een schuldeiser registers raadplegen. Registers zijn grofweg in twee groepen te onderscheiden: openbare en niet-openbare registers, die alleen voor bepaalde doeleinden door bepaalde personen en/of instanties kunnen worden geraadpleegd. Tot de eerste categorie behoort het Handelsregister, waarin (onder andere) opgezocht kan worden of de schuldenaar aandelen heeft. Ook het Kadaster, waarin nagegaan kan worden of een schuldenaar een huis, schip of vliegtuig heeft, is openbaar.

Bij de tweede categorie registers gaat het bijvoorbeeld om bevolkingsregisters en sociale zekerheidsregisters. Een goed voorbeeld hiervan is het in 2009 ingevoerde lid 4 van artikel 475g Rv op basis waarvan een deurwaarder zich rechtstreeks tot het UWV mag wenden om te achterhalen wie de werkgever of uitkeringsinstantie van de schuldenaar is.¹²

Een ander voorbeeld is de GBA. Sinds 2001 mag de deurwaarder in de GBA het BSN-nummer van de schuldenaar opvragen, met behulp waarvan hij personen en instanties gemakkelijker kan bevragen (art. 475g lid 5 en 6 Rv).

De GBA zal in de toekomst als gevolg van de inwerkingtreding (vermoedelijk op 9 december 2013) van de nieuwe Wet basisregistratie personen een (nog) belangrijke(r) rol gaan spelen.¹³ Zo zal de groep die de GBA mag raadplegen uitbreiden. De wetgever noemt pensioenfondsen, pensioenverzekeraars, spaarfondsen, krediet- en effecteninstellingen, zorgverzekeraars, alsmede instellingen en voorzieningen voor onderwijs, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening. Reden hiervoor is dat deze instellingen werkzaamheden verrichten met een gewichtig maatschappelijk belang, vrijwel allemaal onder (een vorm van) overheidstoezicht staan en gebleken is dat de verstrekking van gegevens uit de basisregistratie aan deze instellingen onmiskenbaar in een behoefte voorziet.¹⁴

CONCLUSIE

Naar Nederlands recht heeft een schuldeiser drie (legale) instrumenten waarmee hij zicht op het vermogen van zijn schuldenaar kan krijgen: de informatieplicht van een schuldenaar, de informatieplicht van een derde en de raadpleging van registers.

WENK

De mate waarin transparantie kan worden verkregen (ook in vergelijking met andere Europese landen) is beperkt. Een schuldenaar kan daardoor vrij gemakkelijk vermogen buiten het zicht van zijn schuldeisers houden. Dat is problematisch, omdat vrijwillige betaling hierdoor niet wordt gestimuleerd.

Een manier om het zicht te verbeteren is het beschikbaar stellen van zijn rekeningnummers. Hiervoor zou een bevragingssysteem kunnen worden ingericht. Daarmee wordt dan ook gelijk een einde aan de multibankbeslagpraktijk gemaakt.

Mogelijk kan Nederland onder invloed van Europese ontwikkelingen niet aan oprichting van een dergelijk systeem ontkomen. Op 25 juli 2011 werd het voorstel voor een Europese Bankbeslag-

verordening gelanceerd.¹⁵ Artikel 16 van dit voorstel verplicht een schuldeiser bankrekening(en) van zijn schuldenaar te verstrekken. In geval de schuldeiser deze informatie niet heeft, kan hij bij de bevoegde autoriteit verzoeken deze informatie te achterhalen. Artikel 17 van het voorstel bepaalt dat de lidstaten hun nationale recht zo moeten inrichten dat de bevoegde autoriteit via banken dan wel via overheidsinstanties rekeningnummers kan opvragen. Informatie afkomstig van de (inkomstenaangiften van de) Belastingdienst is mogelijk niet actueel, maar in ieder geval gecentraliseerd en betrouwbaar. Deze mogelijkheid bestaat al sinds 2011 in alimentatiezaken. Het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen is bevoegd ter invordering van openstaande alimentatievorderingen zich tot de Belastingdienst te wenden en (kosteloos) rekeningnummers van de debiteur op te vragen.¹⁶ Natuurlijk moet goed worden nagedacht over waarborgen en beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit (temeer in de fase van conservatoir beslag, dat ik hier laat rusten). Maar dat een schuldeiser daadwerkelijk betaald krijgt komt het vertrouwen in het handelsverkeer ten goede en is van levensbelang voor het voortbestaan van ondernemingen.

zijn schuldenaar kan bevroren. Het initiatief komt voort uit de behoefte op effectievere wijze grensoverschrijdende betalingsproblemen aan te kunnen pakken.

16 Artikel 61 Alimentatieverordening jo. artikel 2 Uitvoeringswet internationale inning levensonderhoud jo. artikel 2 lid 4 Wet Landelijk Bureau Onderhoudsbijdragen.

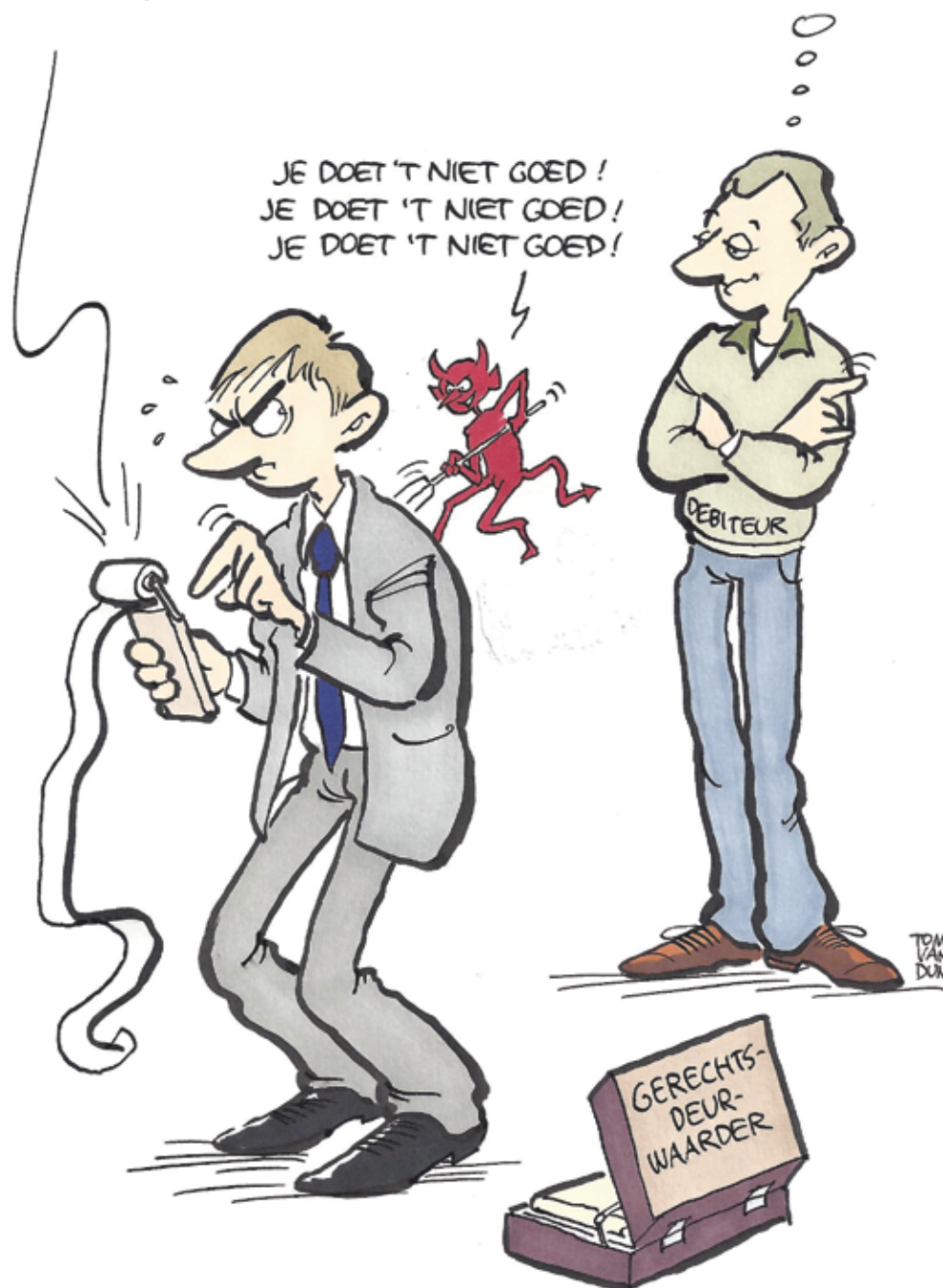
- 1 De kosten voor beslag onder derden zijn € 160,78 en onder derden op periodieke betalingen € 114,44. Daarnaast moeten de beslagexploten nog worden overbetekend aan de beslag-debiteur à € 65,95.
- 2 HR 20 september 1991, NJ 1992, 552 (*Tripels/Masson*), m. nt. Vranken, r.o. 4.1.
- 3 Idem.
- 4 Zie hierover A.W. Jongbloed, 'Hoever reikt de schuldenaarsverplichting inkomensbronnen op te geven?', *TvPP* 2011/4, p. 106-116.
- 5 Een dwangsomveroordeling werkt niet nu de schuldeiser al een geldvordering heeft (art. 611a Rv) en lijfswang is achterhaald, vgl. *Kamerstukken II* 1981/82, nr. 5, p. 11-12.
- 6 *Kamerstukken II* 1982/83, 17 897, nr. 3, p. 22.
- 7 Al is in het verleden wel (tevergeefs) betoogd dat een bank wél een periodieke betalende derde zou zijn, omdat zij jaarlijks rentebetalingen aan de schuldenaar doet. De wetgever heeft echter bewust willen afzien van een informatieplicht van een bank (vgl. Rb Arnhem 13 maart 2007, *RAR* 2007, 126).
- 8 In Nederland bestaat geen algemeen bankgeheim of wettelijke geheimhoudingsplicht van banken. In de Algemene Bankvoorwaarden is ook geen contractuele geheimhoudingsplicht neergelegd, maar denkbaar is dat op banken in relatie tot hun cliënten een contractuele geheimhoudingsplicht rust, die uit de aard van hun relatie en de gewoonte voortvloeit, zie C. van Ravenhorst, *Bankrekeningen/Bankverrichtingen (passief bedrijf)*, Deventer: Kluwer 1995, p. 63 en ook L.P. Broekveldt, *Derdenbeslag* (diss. Universiteit Leiden), Deventer: Kluwer 2003, p. 74.
- 9 L.P. Broekveldt, *Derdenbeslag* (diss. Universiteit Leiden), Deventer: Kluwer 2003, p. 77.
- 10 Multibankbeslagen - met of zonder executoriale titel - worden in de rechtspraak toelaatbaar geacht; zie Beslagsyllabus versie augustus 2013, p. 22.
- 11 Vgl. bijv. Kamer voor Gerechtsdeurwaarders Amsterdam 6 juni 2006, 475.2005.
- 12 Naar schatting scheelt dit in totaal € 1,9 miljoen per jaar aan administratieve lasten voor het bedrijfsleven, *Kamerstukken II* 2007/09, 31 240, nr. 3, p. 2.
- 13 De Wet BRP zal de Wet GBA vervangen. Aanleiding voor de inwerkingtreding van deze nieuwe wet is gelegen in een tweetal ontwikkelingen: de technische modernisering van de basisregistratie en de keuze om naast gegevens over de ingezetenen (personen die met een adres in Nederland zijn ingeschreven) straks ook gegevens bij te houden van niet-ingezetenen. De bedoeling is dat de GBA zal evolueren naar een basisregistratie met meer centrale componenten; zie *Kamerstukken II* 2011-2012, 33 219, nr. 3, p. 4-5.
- 14 *Kamerstukken II* 2011-2012, 33 219, nr. 3, p. 52-53.
- 15 COM (2011) 445, 25 juli 2011. De conceptregeling komt er kort gezegd op neer dat een schuldeiser een Europees bevel kan krijgen waarmee hij grensoverschrijdend banktegoeden van

BEREKENING BESLAGVrije VOET

$$v = (x^2 - \sqrt{y})^3 \times (A+B)^2 \times (ax^2 - bx) : 2x + \sum (a^n - x)^n + \sqrt{2^n}$$

(ART. 475d Rv)

JE DENKT TOCH NIET DAT IK JOU GA INFORMEREN...

Credit Navigator

Creditmanagementsoftware
voor professionals

Credit Navigator is de meest gebruikte software-oplossing onder creditmanagementprofessionals speciaal gemaakt voor gerechtsdeurwaarders-kantoren, incassobureaus, debiteuren-, achterstands- en bijzonder beheerafdelingen.

Credit Navigator verbindt alle fases in het creditmanagementproces, van facturatie tot en met schuldbewaking. Ook tussen partijen onderling. Digitale dossierbehandeling en financiële administratie zijn geheel in de applicatie geïntegreerd.

Credit Navigator heeft een zeer open structuur. Met behulp van de aanwezige webservices kunnen alle gewenste systemen worden gekoppeld. Of het nu gaat om een telefonie-omgeving, CRM-systeem of uw eigen webportal.

Credit Navigator is zeer goed schaalbaar en hierdoor geschikt voor alle organisaties, van klein tot groot. De software kan als SaaS-oplossing (Software as a Service) worden geleverd of lokaal worden geïnstalleerd.

Meer weten?

Voor meer informatie over Credit Navigator, een demonstratie of referenties gaat u naar:

www.eurosystems.nl

